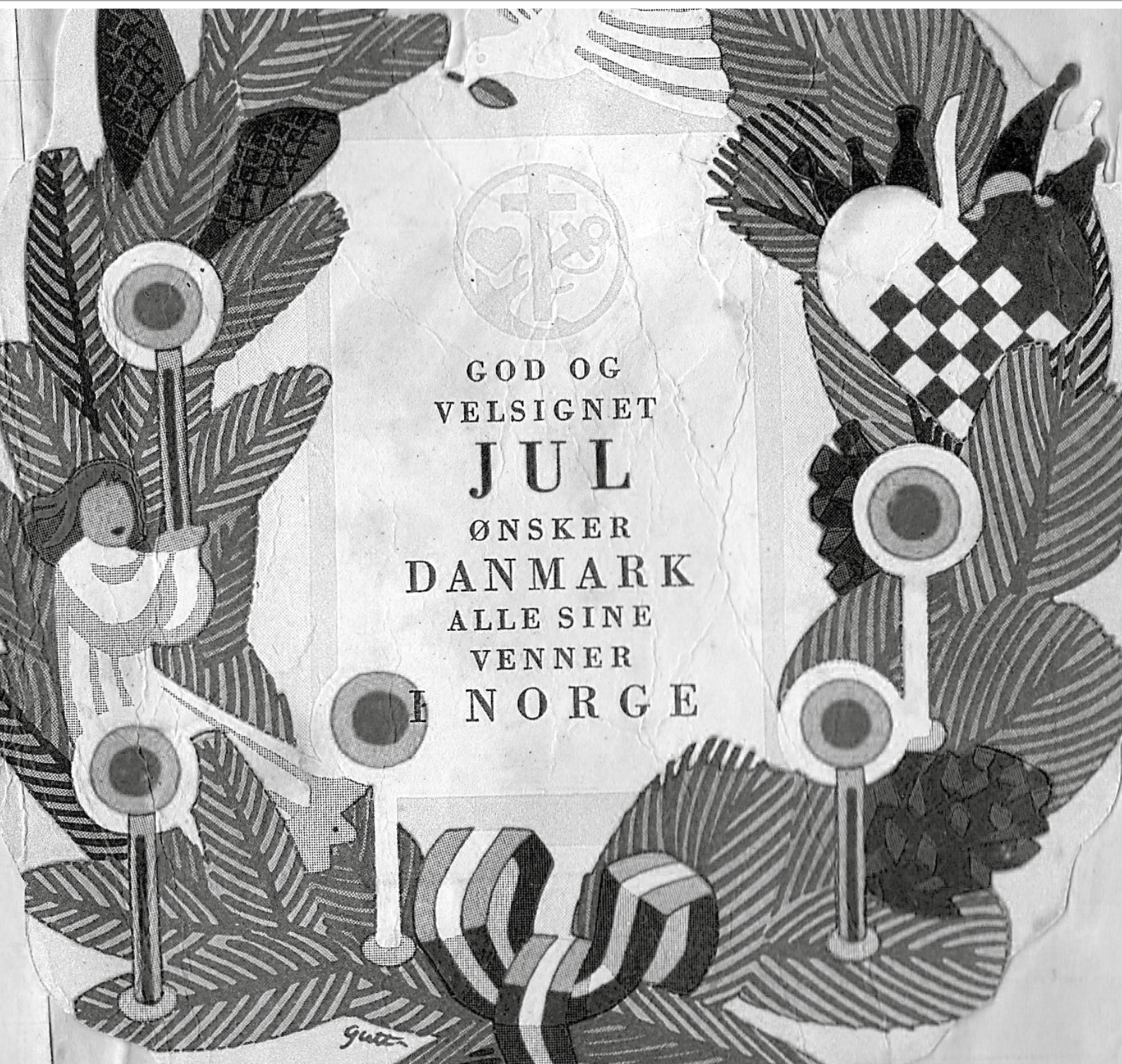

VÅLERENGA HISTORIELAG - vi tar vare på fortiden for fremtiden

nr. 4 - 2016
19. årgang

MER GAMMELT ENN NYTT

God jul!

Tirsdag 31. januar kl. 19.00 – medlemsmøte

Sidsel Levin: Norsk-jødisk liv og historie gjennom 165 år – se side 15

Tirsdag 7. mars kl. 19.00 – årsmøte

Av Even Haugseth

Jul og snart jubileumsår

Snart er det jul, og det er på tide å oppsummere den siste delen av dette året. Vår fotoutstilling i oktober ble vellykket i år også. Flere medlemmer både i og utenfor styret stilte opp i den store dugnaden. For noen av de som var med og jobbet med det, var det flere måneders iherdig innsats som til slutt ga et flott resultat som kunne beskues på utstillinga.

Det var da også mange som kom innom de to utstillingsdagene. Mange ga uttrykk for sin begeistring. Gode tilbakemeldinger for oss som arrangør, er når folk kommer og spør om noe eller har noe å fortelle. En god prat med dere over en kaffekopp er veldig trivelig. Stor takk til alle som har bidratt på en eller annen måte og til alle som tok turen innom.

En mørk kveld i midten av november hadde vi besøk av to blide damer fra byarkivet. De to hadde mye interessant å fortelle oss om byens boligpolitikk gjennom 100 år. Det var gøy å se hvordan byen har utviklet seg i løpet av disse årene, og hvorfor den ser ut som den gjør. Stemningen ble god på årets siste medlemsmøte. Vi kunne godt tenkt oss enda flere frammøtte enn de rundt 80 som kom, men vi har full forståelse for at det ikke er like fristende å ta seg ut i høstmørket. Andre koser seg i varmere strøk på denne årstida.

2017 blir et nytt spennende år i historielaget, for da fyller laget vårt 25 år. Tenk at vi har holdt på så lenge. Vi er stolte over det vi har fått til, så spørsmålet er hva vi skal finne på i jubileumsåret?

Vi pleier å ha medlemsmøte i slutten av januar, og det blir ikke noe unntak for det til neste år heller. Tirsdag 31. januar treffes vi på fast sted. Gjesten på dette møtet blir ingen ringere enn Sidsel Levin.

Hun er musikkpedagog og var daglig leder av det jødiske museet her i Oslo fra åpningen i 2008 til i 2015. Sidsel har sendt oss disse linjene:

Det jeg foredrar om er nettopp innvandrings- og etableringshistorien, slitet de første tiårene, yrkesliv, utdanning og hvordan samtidig jødisk liv og tradisjon blomstret og utviklet seg frem til krigen, og selvfølgelig også om hva som skjedde og ettervirkningene. Jeg snakker også om Grünerløkka, synagogen og museet, og endel om min familie som del av den store historien og bakgrunnen.

Her ligger alt an til å bli en utrolig spennende kveld. Vi ønsker Sidsel Levin hjertelig velkommen til oss på Vålerenga.

Intet år uten årsmøte, og det finner sted tirsdag 7. mars. 1. april er jubileumsdatoen vår, og allerede 4. april blir det medlemsmøte i en eller annen form. Programmet for dette møtet jobber vi med, så det kommer senere. Juni er en måned som egner seg til utearrangement, og vi er så kjempeheldige at våre venner i Akerselva kultur- og teaterlag igjen vil spille vandreteater for oss. Fra 2010 til 2013 spilte de uteteater for oss, og nå gleder vi oss til en ny sesong. Første forestilling er 7. juni, og den er nå reservert for historielaget. Sett av datoen og gled dere til en gnistrende forestilling.

Styret ønsker å takke dere for et fint år i 2016. Det står igjen å ønske dere alle riktig god jul og alt vel i 2017, jubileumsåret vårt.

Forsidebildet:

I Sølvi Bråthens minnebok fant vi dette flotte krigsminnet.

I Danmark ble det under siste krig organisert hjelp til norske barn, den såkalte Norgeshjælpen. Her i Norge ble denne kalt for Danskehjælpen, og dette ble nok et kjærkomment tilskudd for mange barn som hadde lite mat.

Noe å tenke på i dagens overflodssamfunn.

Leserbrev fra Alf Kryhlmann

Jeg viser til "Mer gammelt enn nytt" nr. 3/2016, side 3, om Møller & Larsens spiserom som undervisningslokale under krigen. Der ble vi undervist av klasseforstander Amund Hesbøl og lærer Sverre S. Amundsen. Det var gutteklasse 7 A/G som gikk siste år (1944) formelt på Vålerenga skole. Så plutselig skjedde det en dramastisk sabotasjehandling, og fabrikkens arbeid for den tyske vernemakta ble sprengt og ødelagt. Vi i 7 A/G måtte finne oss ny spisesal som klasserom.

Vennlig hilsen, Alf Kryhlmann

Leserbrev fra Nils Henrik Andersen

Jeg begynte på Vålerenga skole i 1939 og gikk der til krigen kom og skolen ble okkupert av tyskerne i april 1940.

Så kom panikkdagene og vi evakuerte. Da det hele hadde roet seg og vi igjen skulle begynne på skolen, hadde vi ingen skole tilgjengelig, så vi improviserte. Vi begynte hjemme hos hverandre og hadde da en lærerinne som het frøken Håkedal.

Etter hvert ble vi flyttet til andre lokaler og var først i konfirmantsalen på Vålerenga preste-gård og deretter i kirkens sakristi.

Senere fikk vi en ny lærer som het Carsten Lea. Han hadde vi helt fram til 1942 da han ble arrestert og sendt til Kirkenes etter lærernes aksjon mot at nazisten krevde at skolen skulle medvirke til å oppdra ungdommen til «gode nasjonalsosialister».

Vi ble senere plassert i andre lokaler rundt om og fikk andre lærere, bl.a. en som var nazist og het Karlsrud.

Den rette rekkefølgen på lokalene er jeg ikke sikker på, men vi gikk på følgende steder: Spiserommet hos Møller og Larsen i Hedmarksgata, spiserommet hos Renholdsverket i Kjølberggata 9, spiserommet til NSB's verksted i Oslo gate, Gamlebyen skole og Tøyen skole.

Når det gjelder engelskmennene på skolen, kan jeg ikke huske annet enn at de var på Jordal når vi gikk på skøyter der. De hadde med seg te på kontainere, og den fikk vi noe av. Teen inneholdt sukker og fløte og smakte himmelsk for oss som ikke hadde smakt søtsaker på 5 år.

Når engelskmennene forlot skolen vet jeg ikke, men det står i kalenderen for oktober 2016 at skolen ble frigitt 24. desember 1945. Det siste året fra 1945 til 1946 var vi igjen tilbake på Vålerenga skole.

Skolegangen på Vålerenga under krigen

I MER GAMMELT ENN NYTT Nr. 3, 2016 etterlyses flere innslag om hvor skolegangen foregikk under krigen.

Jeg begynte i 1. klasse på Vålerenga skole i 1941.

Vi startet med opprop på Gamlebyen skole som ikke var okkupert av tyskerne i motsetning til Vålerenga skole. Det ble to jenteklasser, A og B, og en gutteklasse. Jeg havna i A-klassen. Vi var ca. 20 elever i A-klassen, og vi ble oppdelt i to grupper på ca. 10 elever det første året. Deretter begynte undervisningen hjemme hos de forskjellige elevene. Husker ikke hvor lenge det pågikk før vi ble forflyttet til ulike lokaler som Bedehuset, Sakrestiet, Prestegården og til slutt til Reinholdsverket i Kjølberggata hvor vi fortsatte til vi kunne begynne på Vålerenga skole i 1946.

Etter krigen i 1945 flyttet snille engelske soldater inn på skolen vår og ble der i ett år. Vi fikk sjokolade og ble innbudt på skolen av de hyggelige soldatene, men gleden var stor da vi fikk gå på en ordentlig skole med gymsal og skikkelige klasserom med kateter og pulter da vi fikk igjen skolen vår.

Skoletannlegen holdt først til på Gamlebyen skole og senere på Hersleb skole, og det var med skrekk og gru man fikk time der. Håndarbeidstimene foregikk i 2. etasje over manufakturbutikken i Ingeborgs gate 8 på hjørnet av Danmarks gate.

Det er egentlig merkelig at vi lærte noe i det hele tatt med tanke på alt virvar med lokaler og krig med nazister|tyskere, flyalarm og bombing og sabotasjer.

Jeg vil også nevne at vi er stor takk skyldig svenskene som ga oss Svenskesuppa samt pakker med alle mulige hygieniske artikler, beksömstövler, votter og mye mer.

På Mälsåker slott noen mil fra Stockholm der de norske politroppene holdt til i et par år under krigen, var jeg for noen år siden med Foreningen Norden og ble servert Svenskesuppe på kafeen der i anledning besøket vårt.

Inne på slottet finns det en monter hvor det vises opp forskjellige ting som ble sendt til norske skolebarn under krigen.

Som sagt et stort TAKK til Sverige!

Og så vil jeg passe på å takke for det fine og interessante bladet MER GAMMELT ENN NYTT!

Kate Wohlstedt, Nyköping, Sverige

Se også leserbrev på side 8.

NÅR DU BETALER MEDLEMSKONTINGEN...

Vår kasserer har en bønn til alle som betaler inn medlemskontingenten for 2017. Det er at du også setter på medlemsnummeret ditt. Det står på giroen som du har fått. Da blir det mye lettere for henne å føre bilagene. På forhånd takk fra Gro kasserer.

av Håkon O. H. Engh / foto: Bjørn Granlund

Even Haugseth kunne ønske cirka 80 frammøtte velkommen til årets siste medlemsmøte. Først minnet han om at historielaget ble stifta den 1. april 1992 i bydelshuset i Hedmarksgata 2. Det er derfor ingen aprilspøk at vi neste år kan feire vår 25. fødselsdag. Dette vil vi komme tilbake til. Så fikk vi den gledelige nyheten at Akerselva Kultur- og Teaterlag kommer tilbake til Vål'enga neste sommer med ny vandreforestilling. Etter tidligere suksesser har vi store forventninger til dette. Nytt av året er også en spennende bok om Sarabråten historie. Dette berører kanskje ikke Vålerenga direkte, men mange fra «enga» har kjent det idylliske stedet ved Nøkle vann helt siden Thomas Heftye residerte der. Til sist orienterte Even om en del arrangementer som allerede vil være tilbakelagt når dette bladet kommer ut; innbydelse til konsert fra Lions Club, julegrantenning og dameligaens julesalg.

Så kom endelig turen til Johanne Bergkvist og Unn Hovdhaugen fra Oslo Byarkiv med kåseriet «Et godt hjem - Oslos kommunale boligbygging i 100 år».

Fra 1865 til 1890 ble Kristianias befolkning dobla! «Folk flest» bodde trangt og usunt. Fattigdommen og nøden var stor, sanitære forhold elendige, sykdom og underernæring sterkt utbredt. Høyre mente at private skulle stå for boligbygging, men Arbeiderpartiet sendte i 1893 en henstilling til bystyret om å ta tak i problemet. Det satte i gang den første systematiske undersøkelsen av arbeiderklassens boligforhold. Det ble fastslått at halvparten av boligene var overfylte, kalde, mørke og fuktige. En stor del av dem var rett og slett uegnet for mennesker. I tillegg ble det påpekt at husleiene var så høye at de langt fra samsvarte med arbeidernes lønninger. Det var vanlig at folk flytta ofte fordi de ikke klarte å betale leia. «Arbeiderboligkontoret» ble opprettet under Sunnhetskommisjonen, og det ble vedtatt å oppføre tre større arbeiderboliger med til sammen 264 leiligheter. Åkebergveien 50 var ett av resultatene.

Krakket i 1899 snudde innflyttinga til utflytting, og boliger ble stående tomme. Først i 1908 snudde strømmen. Arbeidssøkere flytta igjen til byen og folketallet økte, men etter krakket vå-

get ingen å satse kapital på nybygging. Høyre ville allikevel overlate det helt til private. Derfor krevde Arbeiderpartiet igjen at kommunen måtte gripe tak i problemet. Kravet ble ikke innfridd, men kommunen bestemte å sørge for kommunale tomter og å sette av penger til opparbeidelse av vann-, kloakk- og lysledninger for å fremme privat satsing. I 1911 ble Boligtilsynet (seinere Boligrådet) oppretta. Samme år ble Det Rivertske Kompleks på Sagene vedtatt, med 479 leiligheter og åtte butikker, hvor 85% av finansieringa var garantert av kommunen. Først da bolignøden fortsatte å øke så mye at den også begynte å ramme Høyres velgere, skjønte bystyret at det var på tide å snu. Det første kommunalt fullfinansierte prosjektet kom så på Tøyen med 206 leiligheter. Et prosjekt på Rosenhoff ble også vedtatt.

Boligsaken ble avgjørende for kommunevalget i 1913. Høyre mista flertallet, og kommunen tok deretter et vesentlig større ansvar. Første verdenskrig medførte allikevel stagnasjon og ny øking av problemet. Byggeprosjekter på Lindern og Ullevål fulgte, og flere brakker og midlertidige småhus ble

bygd som nødløsning. Rentefrie lån til private byggherrer førte til bygging av Jessenløkka og Ullevål hageby. I perioden 1911-1931 ble det bygget i alt 13500 leiligheter helt eller delvis finansiert av Kommunen. All denne bygginga gjorde kommunen til byens suverent største boligeier, men økende arbeidsløshet og synkende skatteinntekter stoppa det hele. I stedet ble det vedtatt at kommunen skulle søke samarbeid med ett av de boligkooperativene som ble starta i «de harde trettiåra». Valget falt på OBOS, som fra 1935 skulle motta all kommunal boligstøtte og ha fortrinnsrett til kommunale tomter. Selskapet overtok også ei rekke kommunalt garanterte bygg.

I krigsåra og den tyske okkupasjonen stansa nybygginga helt opp. Etter krigen var det derfor stort behov for nye boliger. For å dempe litt av den akutte nøden ble tyske militærforlegninger, «tyskerbrakker», også tatt i bruk. Opprettelsen av Statens Husbank i 1946 kom som en stor lettelse og var

med på å sette fart i sakene. Det var helt klart at sanering av indre by ikke kunne løse problemet aleine. Løsnin-gen lå utafor byen. Tomteproblemet ble løst ved at Aker kommune ble innlemma i Oslo i 1948, og dermed økte arealet med 2536 % (!) fra 17 kvkm til 453 kvkm. Veien lå åpen for drabantbyene som skulle komme. Først ut var Etterstad, som «tjuvstarta» i 1946, dernest Lambertseter og så fulgte alle de andre.

På '50- og '60-tallet ble det bygget i stor stil. USBL (Ungdommens Selvbyggerlag) kom til i 1967, og OBOS var ikke lenger aleine om de store prosjektene. I denne perioden skulle det bygges stort og høyt, men så kom diskusjonen om «småhus eller blokker».

Så seint som i 1980 hadde mange gamle leilighetsgårder utedass og mangla bad. Oslo Byfornyelse ble derfor starta i 1978 for å gjennomføre en politisk styrt oppgradering og modernisering. Det vedtatte selvfinansieringsprinsip-

pet viste seg imidlertid ikke å holde. Oslo Byfornyelse ble derfor avvikla i 1990. Mange av borettslagene var da teknisk sett konkurs, og kommunen vedtok å slette gjelda. Mange beboere som i mellomtida hadde vært nødt til å selge uten å vite om den kommende gjeldssaneringa, endte opp med stor gjeld

Oslo er i dag en av Europas hurtigst voksende byer, og det bygges som aldri før. I dag kan vi ikke på noen måte snakke om nød i tidligere tiders forstand, men boligspørsmålet er ikke endelig løst. Kanskje vil det heller aldri bli det.

Johanne Bergkvist og Unn Hovdhau-gen loste oss vekselvis og engasjert gjennom det siste sekelet og fikk fortjent applaus. Vi utelukker ikke at vi kan komme til å spørre dem om å besøke oss enda en gang for å gi oss del i sin mangslungne viten om byen vår.

Historielagets kalender 2017

Vålerenga historielags kalender 2017

Vålerenga Historielags årlige kalender med mange bilder og historier fra bydelen ble lansert på fotoutstillingen i oktober og kan bestilles hos kasserer@valerenga.org. Den koster kr. 100.-, porto kommer i tillegg.

Den heldige vinner ble.....

På fotoutstillinga hadde vi også i år et lotteri til inntekt for historielaget. Vi kjenner alle Fred Arild Ruuds flotte bilder med motiver fra Vålerenga. Også i år fikk vi et innrammet, stort bilde til lotteriet vårt. Vi sender en stor takk til Fred og til alle som kjøpte lodd. Den heldige vinner som ble trukket ut, var Ola Brattegard. Gratulerer!

Kari Barkenæs - billedkunstneren fra Vålerenggata 5

av Anne Teppen

Da Kari ble født 16. oktober i 1941 bodde familien i den ganske nye boligblokka på hjørnet av Vålerenggata og Smålensgata. Foreldrene, Karl og Agnes Bentzen, var fra Lofoten og Vesterålen. Om sommeren gikk ferieturen nordover til Raftsundet. Som voksen har hun også bodd flere år i nord, både i Svolvær, Leknes i Lofoten og på Myre i Vesterålen, men det var på Vålerenga hun vokste opp. Hun ble døpt, konfirmert og giftet seg i Vålerenga kirke. Hun gikk 7 år på Vålerenga skole og sang i Vålerenga pikekor (fru Bentzen var korets første formann). Hver høst var det fest på gårdsplassen i Vålerenggata 5. Det ble laget en scene i hjørnet, og ungene øvde på skuespill hos Rhode i 5. etasje. De voksne underholdt med sang og musikk. Mammaen til Kari, Agnes, og fru Hansen spilte gitar, og vaktmester Gudmundsen trakterte trekkspillet. «Så fikk vi kaker og pølser. Faren til Petter Eide var pølsemaker», forteller Kari. Når det ble kveld var det dans for de voksne, og barna satt i vinduene og fulgte med. Foruten de nevnte musikerne var det mange med talent i

Vålerenggata 5. En sang i Sølvguttene, en annen i St. Hallvard-koret, og tre ble profesjonelle konkurransedansere. Faren til Sverre var tryllekunstner, og VIF's gode fotballspiller Leif Eriksen vokste opp i gården. Broren til Kari, Øyvind, ble reklamemann og tegnet den grønne Rikstoto-hesten og reklamen til Ishockey VM i 1999. Naboen over gangen var Petterson-familien. Der bodde forfatter Per Petterson i noen barneår. I boka «Jeg forbanner Tidens elv» skriver han om Vålerenggata 5 og nevner naboen over gangen ved navn, fru Franzen med z. Kari har tatt kontakt og fortalt ham at han husket litt feil. Det var hennes mamma fru Bentzen med z.

Det manglet ikke på fritidssysler. Med parken, Kværnerdalen og Jordal i umiddelbar nærhet var det store muligheter for lek, sport og friluftsliv. Mange søndagsturer gikk til Østmarka og om sommeren fristet badelivet på Katten og Ulvøya. Man kunne sykle alene på Mosseveien den gangen. Schonhovd hadde lastebil. Han satte

lemmer rundt planet og fylte opp bilen med barn og voksne og dro på landtur.

Utdannelsen

Etter Vålerenga skole ble det handel- og kontorutdanning og jobb i et kunstgalleri. Det ble giftermål og barn og mange historier. Da hun var 36 år, begynte hun på en 4-årig utdanning til aktivtør- og arbeidsterapeut. Hun gikk på Oslo husflidskole med søm, vev, tre- og metallsløyd og tekstilforming. I tillegg tok hun utdanning som helsedansinstruktør. Helsedans er dans tilrettelagt for ulike funksjonshemninger. Hun fikk jobb på Oslo Hospital. På den tiden ble hun med i en gruppe med drama, dans og billedterapi og begynte å lage egne bilder.

Kunstneren

Kari fikk atelier i tårnet på Oslo Hospitals kirke, bedre kjent som Gamlebyen kirke. Hennes første bilde var en tekstil-applikasjon, et teppe som forestiller et kvinnetre. Materialene hun brukte var slektas avlagte kjoler og bluser. Sommerfuglen på bildet er fra hennes søster Solveigs konfirma-

sjonskjole. Teppet har hun aldri solgt. Det har fulgt henne fra hennes første utstilling i 1984 i Galleri Pettersen i Tønsberg. Kari har hatt mange utstillinger over hele landet. I 1987 stilte hun ut i forbindelse med Offshore Technology Conference i Houston, Texas. I 1994 ble hun invitert til Internasjonal kvinnegudstjeneste i Vestre Aker menighetshus med stor utstilling, og i 1996 deltok hun med bilder til Gamlebyen kirkes 200-års jubileumsutstilling. I 1999 sto Den Norske Sjømannskirken i New York for tur og i 2008 stilte hun ut sine arbeider i verdens nordligste galleri, Galleri Svalbard.

Hun sier selv om sine arbeider: «Jeg liker å eksperimentere og blande teknikker. Arbeider nå med collage – maling kombinert med tekster, foto, stoffer, gammelt og nytt. Inspirasjonen og fargene er preget av lange opphold nordpå. Motivene er ofte trær i menneskeskikkelse – vi har også røtter og årstider i våre liv. Kvinnen er sentral i mine bilder. Sommerfuglen går også ofte igjen, som et symbol på forvandling – og det intense livet her og nå.» På Vålerenga har hun hatt utstillinger på Smia (2004 og 2010), i Bydelshuset (1997) og i 2016 i Vålerenga kirke. Den siste utstillingen kan fremdeles besøkes i kirkestua. Nå har Kari kommet hjem til Vålerenga. Hun har fylt 75 år, har 2 barn, 5 barnebarn og 3 oldebarn. Hun er samboer med Arne som selv har 4 barn og 6 barnebarn.

«Jeg føler at jeg har levd lenge og mye» sier Kari, og det høres ut som et godt levd liv.

25. oktober var en stor dag for Kampen historielag, for da fylte de 30 år.

Haide Østreng og Even Haugseth representerte vårt historielag under feiringa på Kampen bydelshus. Reiner Schaufler laget en fin bildemontasje med 3 gamle bilder fra Kampen. Det var 2 bilder som vi har i vårt arkiv og 1 var av Haides private bilder. Riktig lekkert ble den, og overrekkelsen ble gjort til deres leder Ragnhild Hoel sammen med en nydelig bukett

blomster. Even sa noen velvalgte ord til våre venner på andre siden av Jordal. Dagen etter fikk vi denne på e-post:

Kjære Even og Haide!

Tusen takk for flott tale, nydelige blomster, flotte bilder og for at dere var med oss på feiringen i går!

***Med vennlig hilsen
Kampen historielag
Ragnhild Hoel***

Klasse 1A 1948 Vålerenga skole

Fra høyre Gunhild Olsen, Toril Pettersen, Lilleba Jensen, Grethe Reslund, Grethe Norvold, Turid Seltvedt, -?-, Britt Aas, Karin Vestnes, Laila Christiansn, Inger Elisabeth Hinkel (Gulli), Tove Nilsen, -?-, Lisbeth Hagen, Else Marie Hammer,

Randi Skatvedt (?), Turid ?, Lilla Hafsteen, Torgun Guldbrandsen, Wenche Grønneberg, Berit Olsen, Randi Ellefsen, Tove Brockstedt, Kari Bentzen (ytterst til venstre). Lærer Maria Haaland Larsen.

I forrige medlemsblad nr. 3, 2016 hadde vi med Asgerd Dehles bilde av klasse 3b fra 1947.

Vi takker hennes klassevenninne Marit Kristiansen (f. Nilsen) som har sendt oss disse navnene:

Bakerst fra venstre: Olga Marie Meyer (lærerinne), Berit Larsen, Marit Fjell, Unni Teie, Eva Dahl, Kari Mathisen, Grete Fredriksen, ? , Liv Nilsen, Marit Nilssen,?

Foran fra venstre: Liv Anderson, Marit ?, Berit Bergman Hansen, Jorun Johansen, Jorunn Nilsen, Liv Asgerd Dehle, Mary Martinsen, Unni Kristensen, Jorun Halvorsen, Unni Bjerke.

Fotoutstilling 15. og 16. oktober 2016

av Håkon O. H. Engh / foto: Bjørn Granlund

Årets store kraftanstrengelse er tilbakelagt. Vi har rukket å puste ut og vurdere vår egen innsats og resultatene den ga denne gangen.

Temaer i år var bl.a. butikker, kiosker, bensinstasjoner og andre småbedrifter på Vålerenga, de mange brannene som har herja bydelen, gamle kart, en hyllest til gamle og nå pensjonerte Jordal Amfi, VIF's mange spillesteder og baner gjennom åra, og salgsutstilling for frimerker, gamle kort og brev. Det faste innslaget av «før og nå»-bilder var selvfølgelig også med i tillegg til presentasjon av kalenderen for 2017 ble også to jubileer markert. I år er det 80 år siden Galgeberg 3 var klar for innflytting, og det er 70 år siden Etterstad gikk ut av Aker kommune og inn i Oslo for å gi plass til byens og landets første drabantby.

Også i år opplevde vi gledelig stor tilstrømming av skuelystne. Det var til tider nesten tilløp til trengsel. Det var mye å kjenne seg igjen i, men mange fant nok også noe som inntil da hadde vært ukjent for dem. Bilder og tekster ble ivrig studert og diskutert. For undertegnete var det spesielt artig at så mange stoppa for en prat og utveks-

ling av minner ved Etterstadseksjonen. Riktignok gikk jeg på Vål'enga skole og hadde både klassekamerater og andre venner der, men jeg vokste opp på Etterstad Nord. Det var det som var «hjemme».

Det ligger et stort arbeid bak disse årlige utstillingene, men styret er heldigvis ikke aleine om det. Det hele er et omfattende dugnadsarbeid, som hadde vært bortimot uoverkommelig uten flere gode hjelpere. Å finne nye interessante og engasjerende temaer hvert år er bare en liten begynnelse. Deretter starter den virkelige jobben; å skaffe til veie relevante bilder, gjenstander og annet utstillingsmateriale med tilhørende informasjon. Noe kan hentes fram fra historielagets eget rikholdige arkiv, som er bygget opp gjennom mange år, noe hentes fra egne personlige skuffer og skap, men mye må også hentes fra andre kilder. Dette er ofte et utfordrende detektivarbeid, som de ivrigste bruker tid på gjennom store deler av året. Selve

utstillinga rigges til i løpet av torsdag og fredag. Når dørene stenges søndag ettermiddag, og siste publikummer er ute, gjenstår nedrigging, rydding, sortering, arkivering etc. De mange som kommer til menighetsalen på lørdag og søndag er vår lønn for strevet. Dette og de mange positive tilbakemeldingene vi mottar både under og etter utstillinga, er grunnen til at vi tar fatt igjen like entusiastisk året etter. Også i år ble flere besøkende observert på begge utstillingsdagene, og sånt setter vi selvfølgelig stor pris på. I denne helga er menighetsalen også en møteplass for gamle venner og kjente. Her samles mange om felles minner og gjerne en prat over en kaffekopp og en vaffel eller to.

Med tilfredshet og glede kan vi konstatere at enda en vellykket utstilling er blitt historie. Vi sender en ekstra stor takk til våre gode hjelpere, og takker samtidig alle som besøkte oss i løpet av helga! Vi regner med at vi kan ønske vel møtt igjen til neste høst.

Filmen av den grusomme kirkebrannen i 1979 var en av filmene som ble vist på "Jarlen kino". Vi ser også noen av Kari Barkenæs' vakre bilder utstilt i lokalet.

Vakkert juleskrin fra Bjellands var en av de mange gjenstandene som var med på årets utstilling.

Sølvi Bråthens herlige minnebok fra et liv på Vålerenga

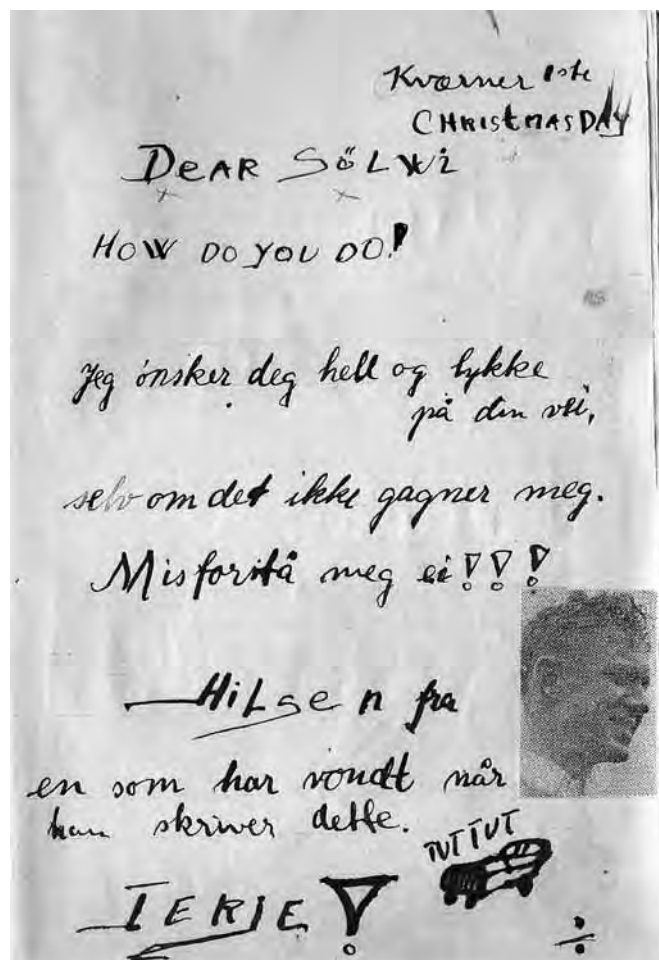
av Terje Paulsen

Vi har alle sett hennes navn tidligere i medlemsbladet, knyttet til besettende de opplevelser som vår 86-år unge Sølvi har fortalt oss om. Fra dramatikken da tyskerne stormet inn på skolegården og jaget elever og lærere ut av skolen, samt hennes praktfulle foredrag på Vålerenga sykehjem. Og nå sist hennes sterke ord om den hjelp hun og vennindene hennes ga krigsfangene på Etterstad gjennom utdeling av lompepakker.

Nå er det altså noen av hennes gode venner på Vålerenga under krigen som presenteres gjennom deres ord i Sølvis minnebok fra krigens dager, samt ordene fra hennes foreldre og en søster.

Dere medlemmer i historielaget MÅ lese dette, da det er gode muligheter for at der kan skjule seg «forgjengere» i familiene deres som skrev disse ord, eller kanskje dette kan være venner i familien din opp gjennom tidene??

Enda en hjertlig takk til deg, Sølvi, for at du lot meg oppdage din praktfulle minnebok, og få presentere deler av denne for alle våre interesserte medlemmer! Ikke minst var det kjempegøy å lese minneordene fra din Vålerenga-kollega Terje Kromlie, som helt tydelig var oppover øra forelsket i deg:

Kjøttkort under Krisen.

1-10	Lamm	1000
5-10	Spek	800
1-10	Østskovb.	800

Kjøttkort etter Freden.

Utenriksdepartementet SERIE B (Beklippet hovedkort)
Direktoratet for proviantering og rasjonering

POTETKORT
for tiden 3. sept. 1945 til 1. sept. 1946

For å være gyldig må kortet være stemplet av forsyningsnemnda og innehaverens navn og adresse ført på. På hvert merke lås kjøpt de mengder som direktoratet til enhver tid bestemmer. Det kan kjøpes 1 uke på forskudd. Merkene gjelder i den uken de lyder på og i de 3 neste uker. Løse merker gjelder ikke. Salg, kjøp eller annen overdragelse av kort er straffbar. Se også baksiden av kortet.

OSLO 699
FORSYNINGSNEMND

Navn: *Lilli Øiseth*
Adresse: *Errik Pades vei 27*

E. M. VI. 45. 1400000

Seksjon I. 25 kg ved kjøp under ett

EP 3	10/7/45	29/10/45	26/11/45
	P 1945 40	P 1945 44	P 1945 48

Skavete

Kleskort

Restaurantkort

M 4 | M 5 | M 6 | M 7 | M 8 | M 9 | M 10

MEL- og BRØDKORT

for tiden 10. juni til 21. juli 1940.

Serie A

2. kortperiode

Inneh.s navn *Borghild Øiseth*

adresse *Errik Pades vei 27*

kortet!

Forsyningsnemndas stempel.

OSLO KOMMUNE

II | III | IV | V | VI | VII | VIII

PROVIANTERINGS-
OG RASJONERINGS-
DIREKTORATET

KAFFEKORT

for tiden 8/11 1939-30/6 1940

Forsynings-
nemndas
stempel.

På hvert ukemerke fås kjøpt den ukerasjon kaffe som direktoratet til enhver tid bestemmer. Ukemerket er ugyldig etter 3 ukers forløp. Det kan handles 1 uke på forskudd.

Se baksiden.

24-30 juni
1940

II | III | IV | V | VI | VII | VIII

PROVIANTERINGS-
OG RASJONERINGS-
DIREKTORATET

SUKKERKORT

for tiden 8/11 1939-30/6 1940

Forsynings-
nemndas
stempel.

På hvert ukemerke fås kjøpt den ukerasjon sukker som direktoratet til enhver tid bestemmer. Ukemerket er ugyldig etter 3 ukers forløp. Det kan handles 1 uke på forskudd.

Fra Svenske-
pakken ca 12/6-44

Svenska Norgehjälpen

En hjärtlig hälsning

från

Säffle Norgekommitté,

Herr H. J. Nilsen,

Säffle.

SVERIGE

Den innholdt:

2 mesaster 1 suprest
1 box appelsin 1 blom
1 ull Maribux 1 kamme
1 sardimbox 1 box drans

Hei sveis

Av Jåla J. Rattata

Her kommer det litt mimring om moter, og navn på hårfasonger, klær etc. opp gjennom mitt liv. Alle har antakelig helt andre og sine egne minner, alt etter alder, vennekrets og hvor man vokste opp.

Jeg måtte forklare det yngste barnebarnet mitt hva ransel og underbukse er. Det heter bare sekk og truse i hennes verden. Det har vært gøy å tenke litt tilbake. Jeg har sikkert glemt en masse. Hva husker du?

Gutten har bolleklipp - en glassbolle ble satt på hodet og alt nedenfor bollekanten ble klippet og barbert. Han har helsetrøye, strikkede ullstrømper (som klødde vanvittig) og også eplenikkers.

Stor silkesløyfe i håret, bomullsliv med stropper og bomullstrømper.

Jenta til venstre har flettet hår og deilige "eplenikkers" - nydelige underbenklær som dekket glippen mellom strømpe og stropp. Buksene var ofte i bomull og flosset på innsiden - og kunne romme flere kilo epler på slang om høsten! Butte småjenter med struttende skjørt og kjoler ble ofte observert på fortauene i skumringstimen på femtitallet. Vanlige bomullstruser under "nikkersen".

Gutten går på treski med svinelærbindings, skistaver i bambus med bambustrinse festet med skinnremmer til stavene. Han har hjemmestrikket ullskjerf, ditto votter og strømper og ullsokker brettet over bek-sømstøvlene for å unngå og få snø nedi. Fottøy var kostbart og gikk i arv fra eldre søsken og støvlene var ofte svært romslige. Vindjakke - ofte i poplinstoff - med glidelås og strikket vrangbord og mansjetter.

Velkommen til

MEDLEMSMØTE 31. JANUAR kl. 19:00 i menighetssalen Vålerenga kirke

Vi åpner jubileumsåret vårt med å ønske Sidsel Levin velkommen til Vålerenga. I tillegg til å være musikkpedagog var hun daglig leder for Jødisk Museum i Oslo. Nå er vi kjempenysgjerrige på hva hun har å fortelle om

NORSK-JØDISK LIV OG HISTORIE GJENNOM 165 ÅR

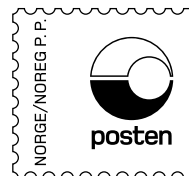
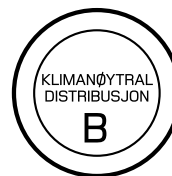

Vi får høre om den jødiske innvandringen til Norge og etableringshistorien, slitet de første tiårene, yrkesliv og utdannelse. Hvordan samtidig jødisk liv og tradisjon blomstret og utviklet seg frem til krigen og selvfølgelig også om hva som skjedde da og ettervirkningene. Hun forteller også om Grunerløkka, synagogen og museet, og endel om sin familie som del av den store historien og bakgrunnen.

Kaffe og vafler slik vi pleier. Nå kan du også betale for dette med VIPPS. Vi er takknemlige for litt hjelp til bæring av stoler fra gangen og inn i salen og tilbake av de som har mulighet.

Avsender/Retur:

VÅLERENGA HISTORIELAG
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

MER GAMMELT ENN NYTT

Årgang 19 - nr. 4/2016
ISSN 1890-9094

Informasjonsblad for
VÅLERENGA HISTORIELAG

epost@valerenga.org

Bankkonto: 0530 04 78222

Leder

Even Haugseth

Nesteder

Haide S. Østreng

Kasserer

Gro Shakesby

Sekretær

Håkon Olav Harald Engh

Styremedlem

Bjørn Granlund

Varamedlemmer

Bjørn Arild Gjerdalen

Wenche Ekstrøm

Reiner Schaufler

Kalendergruppe

Anne Teppen

976 18 464

ateppen@live.no

Fotoutstillingsgruppe

Even Haugseth

938 01 902

leder@valerenga.org

Fotogruppe

Fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:

Bjørn Granlund

901 80 290

foto@valerenga.org

Idrettsgruppe

Om bydelens idrettsmiljø

Bjørn Arild Gjerdalen

909 19 250

b.gjerdalen@gmail.com

Medlemsavisa

Reiner Schaufler

930 51 784

reiner.schaufler@gmail.com

Arrangementskalender våren 2017:

Tirsdag 31. januar kl. 19.00 – medlemsmøte

Tirsdag 7. mars kl. 19.00 – årsmøte

Salgstorget

Bestilling: foto@valerenga.org eller tlf. 901 80 290

- **Historielagets kalender 2017**
Kr. 100,- + porto
- **VIF-bok *Heia Vål'enga!***
Kr. 450,- + porto
- **VIF jubileums-CD med 42 låter
1973-2012 inkl. jubileumslåta
"Stolthet, respekt og kjærlighet"
av Trond Ingebretsen**
Kr. 199,- + porto

Vålerenga historielag på nett:

valerenga.org

www.facebook.com/valerenga.historielag

Så enkelt er det støtte Vålerenga historielag

Hvis du tipper, spiller lotto eller
joker og vil gi overskuddsandelen
(5% av tippebeløpet, ikke evt.
premie) til Vålerenga Historielag.
Klipp ut og ta med kortet og vis
det til tippekommisjonæren.

Takk for støtten!

**GRASROT
ANDELEN**
NORSK TIPPING

32774890364462